gelden, lijkt ons de methode, waarop de kerken worden aangeschreven, onjuist. De mededeling „dat op grond van de ons thans ter beschikking staande gegevens de kerk behoort tot de werkgevers, die bij de B.V. van rechtswege aangesloten zijn" wekt verkeerde veronderstellingen, om het nu maar eens kalm te zeggen. Men gaat er dus van uit, dat de kerken werkgevers zijn, terwijl men beter kon weten (zie punt 7 hiervoor). Men tracht door het betreffende schrijven gegevens te verkrijgen, waarna de B.V. wel zal beoordelen of het betrokken „lid" bij haar, dan wel bij een andere B.V. van rechtswege is aangesloten. Zelfs in het geval het vermeende „lid" geen personeel heeft, wordt inzending van ingevulde formulieren verwacht, opdat de naam van dit „lid" in de administratie kan worden afgevoerd. Bij de aanvang van de vereniging staan er blijkbaar vele „leden" te boek, die geen leden zijn. Dit alles, terwijl de wet een aanmeldingsplicht kent van de leden zelve, uiteraard onder strafbedreiging. De B.V. gaat dus niet de wet toepassen, doch voert een soort vangtactiek met vrijlatingsbriefjes, die aan de Ausweise-geschiedenis herinneren.

Laten we er maar niet meer over zeggen. Ook ditmaal heeft onze overleden voorganger, Prof. Schilder, die zeer waarschijnlijk van de genoemde détails niet op de hoogte was, goed gezien, toen hij ons schreef, dat hier „het voldoen aan zulke vragen v e r k e e r d en een principiële w e i g e r i n g nodig" was. Laten wij met deze conclusie mogen eindigen en laten de kerken daarnaar handelen.

Mr L. ROELEVELD.

*** Orgelfonds-Ereschuld

Wat hebben de laatste dagen me om deze rubriek blij, en ook stil gemaakt. Als grote mannen worden weggenomen en de herinnering roept hun beeld op, dan komen doorgaans aan 't woord: dank, en **bewondering** voor gaven en levenswerk. Hier was iets meer. Bij Schilders gemis treurt vooral de **liefde:** wij allen voelen zijn heengaan als een persoonlijk verlies. Hij ontving van de Here ook zulk een groot hart, een hart dat liefde gaf en liefde wekte.

Dat laatste blijkt ook uit de haast die gemaakt wordt om te voldoen aan zijn eens gedaan verzoek inzake het „orgel-offer". Van alle kanten stromen de giften binnen. 't Is een lieve lust om te zien hoevelen zich beijveren om op **dit** appèl niet te ontbreken, en 't mooiste is de warmte waarmee gegeven wordt; de toon is doorlopend: ik ben blij, dit te kunnen doen.

Om de draad weer op te vatten: Dinsdagmorgen kwamen de eerste giro-biljetten binnen, zodat dus in twee dagen tijd f 59.— ontvangen was. Deze nieuwe reeks opende met f 5.— van J. W. B. te M., die op het Aula-orgel, door hem terecht geprezen als een „uitstekend instrument", K. S.' lievelingspsalm gespeeld heeft; verder zonden A. V. en A. W. te K. samen f 15.—, S. v. D. te S. f 1.—, F. de V. en F. de J. samen f 5., K. v. d. S. te V. f 5.—, J. W. te U. f 25.— (hoe zult ook U hem missen!), dames B. te W. f 5.—. Student N. N. te K. gaf (behalve f 1,50) in een enkel zinnetje eigenlijk een raadseltje, waar ik nog niet helemaal achter ben; natuurlijk reken ik op nadere explicatie; om de lijst te vervolgen: P. M. te R. zond f 5.—, L. V. te C. f 5.—, H. M. G. te R. f 2,50, en H. M. A. te D. f 10.—. Deze laatste broeder schreef: „U hebt een dankbare taak". Inderdaad, het woord „bedelen" zou in deze situatie een wanklank zijn.

Zien we nu even, hoe ver we zijn, dan is het resultaat: tot en met Maandag f 59.—, Dinsdags f 85.—, totaal **f 144.—.**

Ja, en dat was nog niet veel meer dan het begin. Want de omvang al van de giro-enveloppe Woensdagmorgen voorspelde veel goeds, en 't kwam uit ook; dit was de inhoud: f 2.50 van C. S. te G. met bijschrift „Spr. 10 : 7: de gedachtenis des rechtvaardigen..."; eveneens f 2,50 van G. W. te G., nog eens f 2.50 van J. H. te V., f 5.— van R. V. te S., f 2.50 („een klein bewijs van liefde en hoogachting") van A. J. H.-Z. te Z., f 1.— van J. v. H. te IJ., uit d. H. bij E. f 6.55 van de Vrouwenvereniging, die mutje bij mutje had gelegd; op dezelfde manier kwamen enkele leden van de kerk te M. tot f 4.—; f 1.— kwam in van Zr M. de W. te A., f 2.50 van gez. V. te W., f 2.— van P. J. N. te A., f 1.50 van C. v. S. te R., f 1.— van de gereformeerde kerk te N. (ingekomen gift). D. S. te B. zond als „kleine bijdrage tot vermindering van de ereschuld" f 2.50, C. P. P. te D. f 2.50 met bijschrift: „K. S. stond niet in de schuld, maar wij stonden „in de schuld" bij hem, en hebben dat pas nu goed ontdekt"; van S. te D. kwam f 2.50, van A. S. te A. f 10.—, van L. B. te A. f 2.50, van N. N. te K. f 2.50 („nu, helaas, uit piëteit; maar innig dankbaar"); van C. B. te R. f 2.50, van J. P. en Zn te N. f 2.50, terwijl F. H. v. d. S. te D. de rij sluit eveneens met f 2.50. Daarna kwam 's middags nog 'n héél lieve verrassing: een 14-jarig meisje te U. schreef me: „Als „Orgel-offer" zend ik U f 2.— van het op mijn verjaardag gekregen geld". En K. D. te H. overhandigde me nog f 2.50.

Kleine pauze om even op adem te komen? Dat was dus die dag **f 69.05.**

Toen de Donderdag. Een brief uit A. met f 25.—, zonder enig adres van afzender, maar die zich kennen laat als „een nog treurende, doch niet ontroostbare broeder".

Dat was de aanvang.

Nu 't vervolg: wat de giro in petto had. Pakt U maar aan: G. S.-V. te S. (opbrengst collecte Jaarvergadering Vrouwenvereniging) f 10.28; J. V. O. te A. f 5.—; J. v. d. B. te R. f 1.50; F. M. te B. f 2,50, J. C. J. K. te N. f 2.50 („een bloempje op zijn „speel"-tafel"); A. A. te 's-G. („wij treuren, doch met een dankbaar hart") f 5.—, L. B. v. H. te A. f 2,50; J. O. te H. („voor het genotene van „De Reformatie" jaren lang") f 2.50; M. R. te N.-B. („ter nagedachtenis van onzen geliefden Professor") f 10.—, G. St. f 2.50; T. H. te B. f 2.50; zr N. N. te H. f 5.—, v. A. te R. f 2.50, J. F. te H. f 1.—, M. K. Jr f 1.—, en J. E. S. te V. f 2.50, samen dus f 3.50; H. v. d. B. te U. („Uit dankbaarheid voor de genade Gods in wijlen onze broeder K. S. en daarin mede aan ons bewezen") f 2.50; P. W. te N. f 5.—, onder motto „Ereschuld" uit U. f 2.50; van R. D. B. te E. f 5.—, van D. A. te N. f 10.—, van C. K. te H. f 1.—, terwijl 's middags door N. N. nog bij mij aan huis gebracht werd f 5.—. Totaal: **f 114.78.**

De Vrijdag had nieuwe verrassingen. De kerken van Roodeschool en Uithuizen waren samengekomen ter herdenking van 't geen de Here door Prof. Schilder had willen werken, en een bij die gelegenheid gehouden collecte bracht op f 54.10. Voorts kwam per giro binnen: van G. v. M. te S. f 5.—, van fam. G. te R. f 6.—, van N. N. te G. G. f 2.50, van J. K. te A. f 2.50, van N. N. te K. f 2.—, van W. J. B. te G. f 5.—, van Twee vriendinnen te B. f 20.—, van W. O. Jr te G. f 1.—, van C. J. de J. te Z. f 2.50, van F. G. te R. f 1.—, eindelijk uit de kas van de Vrouwenvereniging te V. f 10.—. Dat was voor die morgen alleen **f 111.60.** Maar daar bleef het niet bij. Door bemiddeling van br K. ontving ik „uit dankbaarheid voor hetgeen de Here ons in Prof. Schilder geschonken heeft" **f 110.01,** gecollecteerd op een bizondere samenkomst van het Geref. Veren.-verband te Rotterdam-Delfshaven op 1 April 1952. Bij elkaar op Vrijdagmorgen alzo **f 221.61.**

Samen f 490.44; tellen we de f 59.— van vorige week erbij dan komen we op **f 549.44.** Alle gevers en geefsters hartelijk dank!

P. DEDDENS.
Gironummer 106350.

Voor 80 jaar

Geen historievervalsing

Een feest der volksbevrijding heeft men van de Aprildag gemaakt. Is ooit, zo mag men vragen, de betekenis van een historisch feit snoder miskend! Lees wat de Europese pers dezer dagen de heugenis van ons feest ten beste gaf, en laat, waar de landzaat uw historie vervalst, de vreemdeling het u ter ere Gods vertellen, van hoe oneindig verder strekking de gebeurtenis was, wier eeuwgetij ge hebt gevierd.

Niet slechts voor Holland, maar voor de mensheid is met de verrassing van Den Briel, het zaad der echte vrijheid in de bodem van 't volksleven gelegd. Eerst door die bekentenis is de betekenis van 't feit gewaardeerd. En wie dus feest hadden moeten vieren? Niet onze Liberalisten, die, in naam der vrijheid, de vrijheid van conscientie weer durven aanranden. Niet onze Conservatieven, voor wie in Orde en Rust de natuurlijke grens getekend ligt, waarbinnen hun verdediging van conscientievrijheid beperkt blijft. Niet de mannen van onze Schoolwet, die zelfs de heugenis van wat Conscientievrijheid is en eist, wel uit het nationaal bewustzijn zouden willen uitroeien. En wie dan wel? Ons dunkt: de gelovige allereerst, hier en in alle land ter wereld, die nóg voor zijn belijdenis lijden zou, zo hier niet het bestaansrecht dier belijdenis in het kostelijkst bloed verworven was. En voorts, de Portugese Jood, wiens voorvaderen de brandstapel niet zouden ontkomen zijn, had Hollands erve hun geen schuilplaats geboden. En voorts, de duizenden bij duizenden der refugié's, wier geslachten reeds voor lang door de Franse dragonderkling waren afgesneden, zo de herberg van Gods kinderen hun in Holland niet heur poorte geopend had. En voorts, ook de vrijdenker, die van edeler zin blijk zou geven, zo hij rondborstig erkende van de vrucht des geloofs in dit klassieke land der vrijheid geleefd te hebben, in steê van, gelijk nu, de slang te wezen, die haar gif spuwen durft in het leven, door welks warmte ze gekoesterd is.

Men late zich niet om de tuin leiden.

Het geldt hier niet de opvatting der geschiedenis, maar die geschiedenis zelve.

De officiële feestredenaar te Brielle, een man wie niemand kennis van onze historie, noch talent van vinding, noch gloed van taal ontzeggen zal, toonde het nog gister op schrikwekkende wijs, hoever die, men moet het wel geloven onwillekeurige, onopzettelijke, maar toch niettemin onverantwoordelijke reconstructie der geschiedenis reeds gaat. Verbeeld u! In de feestrede binnen Brielle's muren, dat een koning uit het Oranjehuis het hoorde, kan op het eeuwgetij van 1 April van de Datheens, van de De Bressen, van de Modets, van de Marnixen gezwegen worden, en wordt de omkranste erewijn aan een tegenvoeter der martelaren als Spinoza onder de „edele kampvechters der waarheid", uitgereikt. Dat is de asse onzer vaderen te nagekomen! En als de feestredenaar dan met de brede sluit, dat wat ook gedoogd worde, de dweepzucht van onze vrije gebannen worde, dan zou een Marnix, een Coornhert zelfs, wetend aan wier adres deze woorden gingen, hun met hun manlijke taal geboden hebben: „Werp geen smet op wat ons het enig heilige was, of voor het minst, laat af van onze lof!" Neen, niet de hartstocht van de vrijdenker, niet de zucht naar ongebondenheid van de op vrijheid pratte burger, maar alleen de kalme bezieling van de gelovige, geeft tot een weerstand, als ons volk eens bood, volhardende kracht. Geen volksbeweging gaat diep, of ze is reeds een kerkelijke beweging. Wat buiten de „religie" omgaat, ontlokt aan de fijnste snaren van ons mensenhart zelfs geen toon.

De Standaard 4 April.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

De plaats van onze kinderen naar de Heilige Schrift (II)

We zullen het recht moeten verstaan, dat onze kinderen kinderen des HEREN en des Koninkrijks zijn, niet krachtens aanleg en wezen en bestaan.

Zo staat het wel met 't kind-zijn van vader en moeder. Dat raakt de aard, de natuur. Adam gewon een zoon naar zijn gelijkenis, naar zijn evenbeeld (Gen. 5 : 3) en met al die zonen en dochteren, die nadien geboren zijn, staat het niet anders: de gelijkenis van hun vaders dragen ze. Zo is het niét met het kind-zijn des HEREN. Krachtens het verbónd zijn de kinderen dat, dat wil zeggen, zonder meer niet krachtens bestaan, maar krachtens de positie, die de HERE gegeven, krachtens de relátie, waarin Hij Zich in souvereine genade tot onze kinderen gesteld heeft. En het alzo kind des HEREN zijn, het is een geweldig ding. We kunnen het moeilijk hoog genoeg aanslaan. Het betekent, dat al Gods genadegaven: de erfenis des Vaders en de verlossing des Zoons en de vernieuwing des Heiligen Geestes hun toekomen. Maar betekent het dat, het zegt niét, dat ze dat alles nu al persoonlijk deelachtig zijn, of in elk geval in beginsel al deelachtig zijn. Zo mag het voor Rome zijn, dat door de doop de erfzonde ziet afgewassen van de kinderen. Zo mogen de Synodaal gebonden kerken het zien, die de kinderen beschouwen als zulken, die delen in de wederbarende genade des H. Geestes, d.i. als zulken, die óf wedergeboren zijn, óf het in elk geval zullen worden. De Schrift weet van dat alles niet. Die weet slechts, om het in de verklanking van het Doopsformulier te zeggen: „dat wij met onze kinderen in zonde ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn, zodat wij in het rijk Gods niet kunnen komen, tenzij wij van nieuws geboren worden". Waarom we dan ook door de doop niet opgewekt worden om van alles en nog wat over onze kinderen te veronderstellen of ons in ik weet niet wat voor beschouwingen te verliezen, maar integendeel „vermaand worden een mishagen aan onszelf te hebben, ons voor God te vernootmoedigen en onze reinigmaking en zaligheid buiten onszelf in Jezus Christus te zoeken" en het in de kracht Gods dus ook onze kinderen te leren doen.

En ik zou evenzeer als op het eerste, wat we zeiden, hierop ook wel alle nadruk willen leggen.

De veronderstelde wedergeboorte hebben we de voordeur uitgejaagd, maar het gevaar is niet denkbeeldig, dat we haar door de achterdeur weer binnenhalen. Daardoor n.l., dat we van die heiligen, krachtens de betrekking, waarin ze door de HERE tot Zich zijn gesteld, toch weer min of meer heiligen maken krachtens aard en bestaan.

O nee, niet in theorie. Dan weten we wel beter.

Maar in praktijk.

Wanneer het op de jeugdvergadering eens erg roerig is en er worden verkeerde dingen uitgehaald, dan is het zo heel gauw uit de mond van leider of leidster: „Jan, wat val jij me tegen", of: „Tineke, wat ben ik in jou teleurgesteld", „en van jou Wim had ik dat nu nooit verwacht".

Maar wat dachten we dan eigenlijk?

Dat we een groep rechtvaardigen voor ons hadden?

Van die pracht van jongens en die schatten van meisjes?

Laat dat de wereld menen, en laat ze op die grond haar organisaties opbouwen en inrichten. W ij kúnnen en móeten weten, dat we een stelletje jonge zondaren en zondaressen voor ons hebben. Zondaren en zondaressen, die we door ons gemoraliseer dan ook niet tot een clubje Farizeërs op moeten kweken, doch die we door onze opening van het levende Woord van God over wat ze misdeden tot kennis van hun zonde moeten leiden, zó, dat ze zichzelf maar niet tegen v a l l e n, maar zó, dat ze een h e k e l a a n z i c h z e l f krijgen — en dat is totaal wat anders — opdat ze hun reinigmaking en zaligheid buiten zichzelf in Jezus Christus zoeken.

Ik moet als ik soms de jonge jeugd bezig zie, — en bij tijden is het me ook wel eens ten aanzien van de ouderen overkomen —, nog wel eens denken aan wat ik las in een van de boeken van de Herv. Ds de Groot. Ik meen, dat het was in „Schaap en Bok in één Hok". Iemand bezoekt een predikant, die nog niet zolang in z'n gemeente staat. „En", informeert hij belangstellend, „hoe maakt U het met de schapen?"

„Schapen, wat schapen", antwoordt de herder, „varkens zijn het".

Die dominee had natuurlijk ongelijk. Schapen zijn nu eenmaal geen varkens, maar dat de natuur ze niet vreemd is, dat weet ieder, die wel eens een troep schapen alle kanten heen heeft zien stuiven, behalve de kant, waar ze nu juist heen moesten.

Wat ik maar zeggen wil: Laten we de kinderen toch niet mooier en beter maken, dan ze in zichzelf zijn. Dat gebeurt al veel te veel.

Daar kun je als predikant soms — vergeef me, het is 't enig goede woord — misselijk van worden.

Trouwhartig zitten vader en moeder 's Zondags te luisteren als hun in de Catechismuspreek verteld wordt, dat we alzo verdorven zijn van nature, dat we onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Of 't waar is! En voluit stemmen ze mee in, wanneer er gezongen wordt: „Mijn zonde maakt mij 't voorwerp van Uw toorn, Reeds van het uur van mijn ontvang'nis af". Maar wanneer Dominee hen 's Maandags over één van de kinderen, die het toch wel wat al te bont gemaakt heeft, aanspreekt, dan is heel de preek verdwenen, en er wordt gestoft op Jan, die toch zo'n flinke jongen, en Trees, die toch zo'n oppassende meid is: Liefst staan ze d'r nog in engelenonschuld met zedig neergeslagen oogleden bij, de kinderen. En wat je de ouders over dat brave Jantje te vertellen hebt, ze nemen het niet eens aan.

Zo maak je 't, o nee, gelukkig niet regelmatig, maar dan toch nog al es een keertje mee.

Laten we als ouders, als leiders en leidsters, als onderwijzers of in welke qualiteit we met onze kinderen te maken krijgen, maar gróót van de genade Gods over die kinderen, doch klein over die kinderen zelf denken.

Dan wanhopen we niet zo gauw, want:

„Uw macht is groot, Uw trouw zal nooit vergaan,
Al wat Gij ooit beloofd hebt zal bestaan".

En we juichen niet te vroeg, want:

„De heiligheid is voor Uw huis, o Heer,
„Eeuw uit, eeuw in, tot sieraad en tot eer".

We zien onze tâák en we zien ook, wât die is. Dat wij n.l. goede instrumenten in de hand des Heren mogen zijn, opdat, wat Gods kind is, krachtens de verbondsbetrekking, waarin de HERE het tot Zich heeft gesteld, het ook zij en almeer worde krachtens aard en bestaan.

En de Here wil dat onze kinderen toch schenken.

De door de Doop betekende en verzegelde belofte Gods zegt en verzekert het, het komt bovendien ook treffend openbaar uit het vermaan, dat de apostel tot de kinderen richt. Tot gehoorzaamheid aan hun ouders roept hij hen op, maar hij voegt er bij, dat deze gehoorzaamheid „in de Here" zal zijn. En met dit in de Here duidt Paulus het karakter der door hem verlangde gehoorzaamheid aan. (We komen daar nog nader op terug). Dat echter niet alleen. Daarmee duidt hij ook de genade, die God onze kinderen bewijzen wil, aan, dat Hij ze nl. de Here wil inlijven. De Kurios Jezus wil maar niet alleen hun vriend zijn, zoals dat kinderversje het zegt:

„Er gaat door alle landen een trouwe kindervriend,
Geen oog kan Hem aanschouwen, maar Hij ziet ieder kind".

Veel schoner is 't nog, ze mogen als het ware ook een stukje van Hem zijn.

Zoals vader of moeder soms met uitgebreide armen het zo'n kleine peuter, die daar over de vloer dartelt, toe kan roepen: „wie z'n jongen" of: „wie z'n meisje ben je" en de kleine vliegt juichend z'n vader of moeder in de armen: „mama's jongen, papa's meisje ben ik", zo wil God het onze kinderen schenken, behalve vader's en moeder's, echt helemaal 's Heren jongens en 's Heren meisjes, Hij in hen en zij in Hem en alzo geheel van God.

„De waarheid in Jezus" is toch, zoals de apostel in Ef. 4 : 21 v.v. schrijft, „dat gij", nee niet slechts zoals de St. Vert. het weergeeft, „zoudt afleggen", doch, gelijk er in het oorspronkelijke staat en Prof. Greijdanus vertaalt: „aflegdet naar de vorige wandel de oude mens, die verdorven wordt door de begeerlijkheden der verleiding en vernieuwd wordt in de geest uwer gezindheid en aandeedt de nieuwe mens, die naar God geschapen is in gerechtigheid en heiligheid der waarheid", die dus weer de trekken vertoont van de grote Schepper, naar wiens beeld de mens eens geschapen was. Het is dus, al moet het ook nog steeds en almeer z'n doorwerking krijgen, een feit: Het oude is voorbij gegaan, het is alles nieuw geworden. En zo is het in het geloof in Jezus Christus.

En het geloof, het is uit het gehoor. En het gehoor door het Woord Gods (Rom. 10 : 17).

Maar daar ligt dan ook onze eerste taak, dat wij het Woord verkondigen aan de kinderen.

Verkondigen ja, dat is toch niet het privilege van dominees alleen; dat is, zo waar we allen het ambt bekleden, het recht en de plicht van ons allemaal.

En dat wil, voor wat het jeugdwerk aangaat, niet zeggen, dat we nu de inleiding of de Bijbelvertelling maar afschaffen en als leider of leidster een preek gaan houden voor de jongens en meisjes. Nee, verkondigen, dat wil zeggen, dat we niet rusten, aleer we de boodschap van het Evangelie, dat God al begonnen is te openbaren in het Paradijs, en daarmee de Christus van het Evangelie tot de kinderen gebracht hebben, en de kinderen tot Christus.

Dat we dus ook als leiders en leidsters niet alleen de jongens en meisjes opwekken om voorstudie te maken en de schets na te gaan, maar het ook zèlf doen en niet onder de inleiding of bespreking met één oog naar de jongens en met het andere in de Korte Verklaring of de Schets zitten te kijken, omdat we onvoorbereid of met v. d. Hulst in het hoofd op vereniging kwamen.

Dat we dus ons ook niet begeven tot en verliezen in fabelen en oneindige geslachtsberekeningen, zoals Paulus zegt, maar bij alle detailbespreking, die vereist kan zijn — wanneer nl. de Schrift ze eist — niet rusten, aleer de jongens en meisjes naar huis gaan met de concrete boodschap van dat Bijbelgedeelte, dat dan ook verkóndigd is, bij zich. De Here heeft gesproken en Jan en Nico, Mien en Koos hebben Zijn stem gehoord.

Zijn stem! Niet maar een verhaaltje over Hem, maar Hemzelf.

En kunnen dan de kinderen thuis die stem des Heren uit wat vader aan tafel leest nog niet verstaan, omdat het hun begrip te boven gaat, dan zal vader het hun naar zijn vermogen uitleggen.

Zo eist de Schrift het toch. Want al mochten de kinderen niet ontbreken, wanneer de wet in de samenkomst der gemeente gelezen werd, de ouders waren niet klaar, wanneer ze nu hun kinderen trouw daarheen hadden meegenomen. „Gij zult ze", zo gebiedt Mozes, „uw kinderen inscherpen en daarvan spreken, als gij in uw huis zit en als gij op de weg gaat, en als ge nederligt en als gij opstaat" (Deut. 6 : 7).

De Schrift is daar vol van en de Spreukendichter wordt niet moede de kinderen op te wekken „te horen de tucht des vaders en op te merken om verstand te weten". Maar om op te kunnen merken, zullen de kinderen toch eerst van vader moeten horen.

We praten nogal eens over huiscatechisatie, en we hebben er misschien hele plannen voor in het hoofd, die dan, als zovele, niet uitgevoerd worden, althans nu nog niet; het ligt in de bedoeling.

Als we nu eens, wanneer we met het gezin de Schrift geopend hebben, de kinderen de weg Gods nauwkeuriger uitlegden, zoals Aquilla en Priscilla dat met Apollos, die er ook nog niet alles van begreep, hebben gedaan, dan praten we er niet meer over, maar dan geven we ook werkelijk huiscatechisatie.

En de Here wil door onze verkondiging het geloof werken en versterken in de harten onzer kinderen en die Hem in Christus aangenomen hebben macht geven om als kinderen van Hem openbaar te worden (Joh. 1 : 12).

L. SELLES.

LITERATUUR EN KUNST

Het „publiek vermaak" op de keper beschouwd

Dr Buitendijk citeert in zijn boek: „Op de keper beschouwd" (wij bespraken het in 't vorig artikel in deze rubriek) Dr M. Kruyswijk, die in een artikel in het weekblad Christelijk Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs schreef over: „Onderwijs en Openbare Ontspanning". Later heeft Dr Kruyswijk voor een groter publiek zijn denkbeelden over openbare ontspanning uiteengezet in een brochure: „Wij *vieren feest!*" Dr Kruyswijk zegt: „Men kan in bioscoop, schouwburg en concertzaal geen getuige van Christus wezen; dat kan alleen maar als men er niet is." — „Hij kan den naaste daar niet liefhebben als zichzelf. Dát is het conflict. Hij kan zijn getuigenis omtrent Jezus Christus niet opheffen, in het belang van den naaste. Hem kan ook niet troosten het inzicht van Kuyper, dat deze ontplooiing van het culturele leven door de bizondere, particuliere genade werd mogelijk gemaakt. Hij kan alleen maar uit zijn conflict komen, althans den eersten stap doen, door te vertrekken. Het is ook niet denkbaar, dat hij door zijn invloed, van buitenaf aangewend, dit feest van karakter zou kunnen doen veranderen. Het kan wel worden beteugeld door kritiek, filmkritiek, tooneelcritiek, sportkritiek: maar hij stuit daarbij op een rotsvaste eigenwilligheid der massa...".

Dr Buitendijk is het met deze beschouwing niet eens. Hij noemt het negativistisch en gemakkelijk in de praktijk. De afkeer van het toneel is historisch te verklaren, vindt hij. Vroeger stond het op laag peil, vooral in de 17e en 18e eeuw. Maar toen de bioscoop kwam betekende dat een „zuivering" van het toneel. En wat de bioscoop betreft, deze moeten wij ook niet al te zwart schilderen. Er is in de laatste 20 jaar veel veranderd ten goede. Er zijn veel slechte films, maar er zijn ook veel slechte boeken. Wij moeten bij onze jonge mensen een oordeel des onderscheids aankweken en de christelijke pers dient toneel- èn filmrecensies te geven. Tegenover de mening van Dr Kruyswijk staat die van vele anderen, zegt Dr Buitendijk en hij noemt een lange rij van mannen, die een verklaring over het filmvraagstuk hebben opgesteld, w.o. genoemd worden Prof. Berkouwer, Prof. Dooyeweerd, Prof. van Niftrik, Prof. Waterink, Ds Overduin enz.

Nu achten wij met deze argumentatie het probleem van de bioscoop en het toneel zeker niet „op de keper" beschouwd.

De heer Puchinger schreef in Polemios over het verschil, dat in het werk van Dr Buitendijk en het werk van Prof. Wille tot openbaring komt. Wanneer de leerling doelbewust andere wegen gaat dan de leermeester, dient dit toch voor ons gereformeerde volk principieel verantwoord te worden, zal het tenminste weten waar het aan toe is.

Wij voegen hieraan toe, dat hier niet slechts sterk wordt afgeweken van wat Dr Wille leerde, maar in feite wordt hier gebroken met het gehele verleden van de Vrije Universiteit.

Dr Buitendijk constateert, dat Dr Kruyswijk het standpunt van Dr Kuyper nadert, die „ondanks zijn cultuuroptimisme bepaalde vormen van kunst, nl. toneel en dans, beschouwde als liggende buiten de grenzen van onze cultuurroeping. Toneel en film zouden zo goddeloos zijn, dat op deze terreinen geheelonthouding het enige wachtwoord is, dat we de ons toevertrouwde jeugd kunnen meegeven" (pag. 48).

In dit éne zinnetje maakt Dr Buitendijk zich van Kuyper af, maar niet alleen van de stichter der Vrije Universiteit, doch van een hele gereformeerde traditie. En dan komen wij nog eens terug op wat te lezen staat op het stofomslag van dit werk: „Dr Buitendijk legt in dit werk de grondslag voor een nieuwe christelijke literatuurbeschouwing". We missen die grondslag niet alleen in dit werk, maar we missen evenzeer, en dat vinden wij erger, een principiële en afdoende critische veroordeling van de grondslag, waarop ons gereformeerde volk door de jaren heen is opgevoed, zodat het nu ook inderdaad er van overtuigd is: we hebben altijd misgezien, de Schrift eist een radicaal andere houding van ons ten aanzien van kunst, literatuur, bioscoop, toneel enz. Er wordt in dit opzicht juist volstrekt niets „op de keper beschouwd".

En dat had toch wel moeten plaats hebben. Want hoe dachten de stichters, niet alleen de leiders, maar ook de „kleine luyden", die krom gelegen hebben om het geweldige financiële offer te kunnen brengen voor de Vrije Universiteit, er in hun dagen over?

Het is misschien niet algemeen bekend, maar er bestaat een overdruk van enkele artikelen, geschreven door Dr Kuyper en Dr Rutgers over „Publiek Vermaak", geschreven in het jaar 1880. Het is de moeite waard, daar, in dit verband, iets van te vertellen. Wat toen plaats had, gebeurde n.l. in het stichtingsjaar van de Vrije Universiteit. Mooier tijdstip is er dus niet te vinden.

In het najaar van 1880 was van Engeland uit een groep jonge mannen overgekomen naar Nederland, die zich de „Bell-ringers" noemden en fraaie klokkenmuziek zouden laten horen. Zij waren door de beroemde Londense predikant Spurgeon aanbevolen, die ze zelf in zijn grote „tabernakel" ook wel liet optreden. Deze „klokkenspelers" waren christenen, zo was gezegd en speciaal op een christelijk publiek zou worden gerekend. De netto-opbrengst was bovendien bestemd voor de wezeninrichting Neerbosch.

Welnu, ons gereformeerde volk van Amsterdam ging er dan ook heen. Maar het werd een teleurstelling.

Kuyper gaf op 15 Nov. 1880 een driestar waarin we het volgende lezen:

„De N. Rott. Cour. stak onlangs den draak met het aanhaken der **Bell-Ringers** door de Christelijk-historische partij.

Hiertoe bestond aanleiding.

Om het fett, dat ons puriteinsche volkje, dat anders de openbare vermakelijkheden mijdt, naar deze muziek in grooten getale was komen luisteren. Om reden, dat ze speelden voor de Inrichting van Br Van 't Lindenhout. En om de aanbeveling van Ds Adama van Scheltema.

Waar, volgens de zeer juiste opmerking van de N. Rott. Cour. tegen overstond, dat er noch in deze muziek, noch in de deunen, noch in het optreden dezer **bell-ringers,** ook maar iets was dat Godverheerlijkend kon heeten.

Eer soms het tegendeel.

Althans zijn we er zeker van, dat op menig quartet de ernst van het hart minder geschokt zou worden, dan nu veelszins het geval was.

Ter verontschuldiging van het publiek zij er alleen bijgevoegd, dat men er in goed vertrouwen heenging; ter verontschuldiging van den heer Van 't Lindenhout, dat er uit Engeland een veel gunstiger roep over het karakter van het optreden dezer heren was opgegaan; en ter verontschuldiging van Ds Adama van Scheltema, op wiens verantwoordelijkheid de zaak dreef, dat hij zelf, ernstig aangetast in zijn gezondheid, te goed van vertrouwen afging op Engelsche recommandatie.

Het eenige wat ons hindert is, dat èn **Het Oosten** èn **De Sprokkelaar** verslag konden geven van deze séances zonder een woord van protest. Wij zwegen eenvoudig. Maar nu de tegen ons overstaande pers de zaak aanviel, moet der waarheid hulde gedaan.

Geheel hun optreden, hoe bewonderenswaard ook uit artistiek oogpunt, was een jammerlijke vergissing.

Vooral dat men gewaardeerde broeders nog overhaalde, om deze grappenmakers met een gezalfd woord in te leiden, grensde aan wat we liefst in de pen houden."

Aldus Kuyper.

Het werd een zaak, waarmee een groot deel van de dagbladpers zich ging bemoeien. Allereerst kwam Ds Adama van Scheltema op de proppen, omdat hij zich „lafhartig achter een onwaarheid verschuilen zou,